

Tóth Ágnes: A Berli Magyar Kultúra Háza (BMKH) programjainak repertórium 1973-1975

A tudományos kutatás mindeddig kevés figyelmet fordított Magyarországnak a szocializmus évtizedeiben kifejtett kulturális diplomáciai tevékenységére, az egyes országokkal a kulturális és tudományos élet különböző területein fenntartott kapcsolatainak a történetére. Ami nyilvánvalóan azzal is összefügg, hogy a 2. világháború után az egyes országok két- és többoldalú együttműködéseinek prioritásait alapvetően a politikai elköteleződésből fakadó elvárások és a gazdasági érdekek mentén határozták meg. A kulturális diplomáciai tevékenység - amelynek alapvető feladata, hogy az adott ország széles értelemben vett kulturális értékeit (művészet, tudomány, oktatás, világnézet, nemzeti identitás) más nemzetek felé közvetítse, vonzóvá tegye - háttérbe szorult.

A 2. világháború után kifejezett politikai elvárások mentén, de a korábban alapított külföldi magyar intézetek (Collegium Hungaricum) közül a római, a párizsi és a bécsi is tovább folytatta tevékenységét. Továbbá 1948-ban a szocialista országok felé való kulturális nyitás jegyében, Szófiában és Varsóban is megnyitotta kapuit a magyar kulturális intézet. Ezzel együtt is a magyar és a többi szocialista ország diplomáciai tevékenységében csak az 1960-as évek második felétől kaptak nagyobb hangsúlyt a kulturális-tudományos együttműködés kérdései.

A második világháború után a korábban Berlinben is működő Collegium Hungaricum nem kezdte/kezdte meg működését. Az egyes országoknak a Németországi Szövetségi Köztársasághoz, illetve a Német Demokratikus Köztársasághoz való viszonyát a két politikai tömbhöz tartozás ténye, illetve azok elvárásai határozták meg.

A Berli Magyar Kultúra Háza iratanyagának rendezését 2020-ban kezdtem meg, a mintegy 60-70 teljesen rendezetlen anyagból, mintegy 26 iratfolyóméter hátra van. Ennek elvégzését követően lehet csak a teljes anyag közép- illetve darabszintű rendezését elvégezni és segédleteket készíteni.

A nagyobb projekt célja: A Berli Magyar Kultúra Háza (ill. a Collegium Hungaricum) tevékenységének, történetének monografikus feldolgozása, illetve Magyarország és Németország(ok) kulturális diplomáciai kapcsolatainak feltárása.

Ennek a munkának a részeredménye a BMKH programjainak repertórium a kezdeti évekből, amely az intézmény szakmai tevékenységének tartalmáról ad áttekintést.